

Ευρωπαϊκή Συνέλευση

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΤΟΥ ΚΟΥ V. GISCARD d'ESTAING

ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Θεσσαλονίκη, 20 Ιουνίου 2003

Check Against Delivery
Seul le texte prononcé fait foi
Es gilt das gesprochene Wort

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι, μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Όπως προβλέπεται στη Δήλωση του Λάκεν, υπέβαλα, σε κάθε Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης, εδώ κι ένα χρόνο, προφορική έκθεση σχετικά με την πορεία των εργασιών της Συνέλευσης για το μέλλον της Ευρώπης.

Σήμερα σας παρουσιάζω το τελικό αποτέλεσμα των εργασιών μας.

Είμαι ευτυχής που είμαι σε θέση να σας παρουσιάσω ένα κείμενο οριστικό, ένα κείμενο μοναδικό το οποίο περιέχει το σχέδιο συνταγματικής συνθήκης για την Ευρώπη, σύμφωνα με την επιθυμία την οποία εξέφρασαν τα μέλη της Συνέλευσης από την αρχή των εργασιών τους.

Κατά την τελευταία μας ολομελή σύνοδο, στις 13 Ιουνίου, το εν λόγω κείμενο εγκρίθηκε με ευρεία συναίνεση.

Πέντε μέλη της Συνέλευσης θα προτιμούσαν, ωστόσο, ευρωσκεπτικιστική προσέγγιση. Η πρόταση αυτή δεν υιοθετήθηκε από τη Συνέλευση. Σας έχω υποβάλει, κε Πρόεδρε, την έκθεση των μελών αυτών.

Το έγγραφο της Συνέλευσης σηματοδοτεί, με το περιεχόμενό του, σημαντικό σταθμό στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση, δημιουργώντας σταθερές βάσεις για τη λειτουργία της διευρυμένης Ευρώπης του XXIου αιώνα.

Από την έναρξη των εργασιών μας, είχαμε επίγνωση του γεγονότος ότι οι συστάσεις μας δεν θα είχαν βάρος, δεν θα αποκτούσαν κύρος, παρά μόνο εάν καθίστατο δυνατή η επίτευξη ευρείας συναίνεσης επί ενός σχεδίου επεξεργασμένου από κοινού.

Η Συνέλευση επέτυχε το σκοπό της, και οι προτάσεις μας ανοίγουν τώρα το δρόμο για ένα Σύνταγμα για την Ευρώπη.

*
* *

Για να φθάσει στο αποτέλεσμα αυτό, η Συνέλευση εργάσθηκε σκληρά. Η Συνέλευση στο σύνολό της, αλλά και κάθε μέλος χωριστά. Θα ήθελα να τους ευχαριστήσω θερμά για τη δέσμευση αυτή, η οποία ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία μας.

Η Συνέλευση πραγματοποίησε 48 ημέρες ολομελών συνόδων. Ένδεκα ομάδες εργασίας εργάσθηκαν, επί πολλούς μήνες η καθεμία, και παρουσίασαν τα αποτελέσματά τους εν ολομειία. Το Προεδρείο προσπάθησε να στηρίξει σε σταθερές και εποικοδομητικές βάσεις τις συζητήσεις της Ολομειίας.

Στο έργο του αυτό επικουρήθηκε από την ομάδα της Γραμματείας, η οποία εξεπλήρωσε λαμπρά και με εξαιρετική ικανότητα το καθήκον αυτό, και με προσήλωση στα ευρωπαϊκά της ιδεώδη.

Επιτρέψτε μου τώρα να απευθύνω, ενώπιόν σας, τις ιδιαίτερα θερμές ευχαριστίες μου προς τους δύο Αντιπροέδρους, τον κο Giuliano Amato και τον κο Jean-Luc Dehaene. Η προσωπική τους συμβολή στην ποιότητα και την επιτυχία των εργασιών μας υπήρξε καθοριστική.

Θα ήθελα τέλος να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου προς τον κο Pat Cox, Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και προς τις υπηρεσίες του, για την ιδιαίτερα φιλόξενη και ευγενική υποδοχή που μας επεφύλαξαν κατά τις συζητήσεις της Συνέλευσής μας.

*
* *

Το σχέδιο που έχετε αυτή τη στιγμή στα χέρια σας αντικαθιστά, με μία και μόνη νέα συνταγματική συνθήκη, τις συνθήκες που έχουν συσσωρευθεί εδώ και πενήντα χρόνια. Αρκεί να σας υπενθυμίσω ότι στην αρχή των εργασιών μας, οι δυσκολίες που παρουσίαζε η εν λόγω συγχώνευση των ευρωπαϊκών συνθηκών μας φαινόταντοσαν ανυπέρβλητες.

Το σχέδιο αυτό αποτελείται από τέσσερα μέρη, τα οποία εισάγονται από ανάλογο προοίμιο:

➤ Το πρώτο μέρος είναι το κατ'εξοχήν συνταγματικό μέρος. Σε εξήντα άρθρα ορίζει την Ένωση, τις αξίες της, τους στόχους της, και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης.

Θεσπίζει τα Όργανα, τα μέσα δράσης, το δημοσιονομικό πλαίσιο καθώς και τις διατάξεις περί συμμετοχής στην Ένωση.

➤ Το δεύτερο μέρος περιέχει τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, απαραίτητο στοιχείο οιαδήποτε κειμένου συνταγματικού χαρακτήρα, ο οποίος αποικτά έτσι νομική ισχύ. Σε όλο τον κόσμο οι πολίτες της Ευρώπης θα είναι εκείνοι οι οποίοι θα απολαμβάνουν των ευρύτερων δικαιωμάτων.

➤ Το τρίτο μέρος συγκεντρώνει τις διατάξεις που αφορούν τις πολιτικές της Ένωσης. Το μέρος αυτό χρειάζεται ακόμη ορισμένες περιορισμένες προσαρμογές. Η Συνέλευση θα ολοκληρώσει το έργο της έως τις 10 Ιουλίου.

➤ Το τέταρτο μέρος περιέχει τις συνήθεις τελικές διατάξεις.

*

*

*

Το σχέδιο αυτό δίνει απάντηση στα δύο έντονα αιτήματα που δεχθήκαμε σύμφωνα με τις εντολές μας της Νίκαιας και του Λάκεν: το αίτημα σαφούς διαμόρφωσης και απλούστευσης του ευρωπαϊκού συστήματος, και τη θέσπιση νέων εργαλείων για να προχωρήσουμε προς «περισσότερη Ευρώπη», σύμφωνα με τη διατύπωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Σεβίλλης, για να ανταποκριθούμε στις ανάγκες Ασφάλειας και Δικαιοσύνης καθώς και μίας κοινής εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής, έκφραση των οποίων αποτελούσαν μέχρι τότε οι τρεις πυλώνες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ.

Για να ανταποκριθούμε στο πρώτο αίτημα, προτείνουμε αισθητή βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος μέσω:

- του σαφούς και σταθερού ορισμού της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών. Στο εξής θα γνωρίζουμε τι κάνει ο καθένας στην Ευρώπη. Οι αρμοδιότητες κατανέμονται μεταξύ των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης, των συντρεχουσών αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, και των τομέων δράσεων στήριξης, στους οποίους επιτρέπονται κοινές δράσεις ή δράσεις συντονισμού, χωρίς όμως μέτρα εναρμόνισης της νομοθεσίας των κρατών μελών. Οι αρμοδιότητες αυτές δεν θα μπορούν να τροποποιηθούν χωρίς αναθεώρηση του ιδίου του Συντάγματος. Αποφεύγεται επομένως ο κίνδυνος έμμεσης εκτροπής,
- της δημιουργίας μηχανισμού ελέγχου για την εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, με πρόβλεψη, για πρώτη φορά, άμεσης συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων. Τα εθνικά κοινοβούλια θα είναι σε θέση να προειδοποιούν δημοσίως τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, αλλά και τις κυβερνήσεις τους, εάν κρίνουν ότι κάποια πρόταση δεν συνάδει προς την αρχή της επικουρικότητας. Θα έχουν τη δυνατότητα να προσφεύγουν, σε τελευταία ανάλυση, στο Δικαστήριο,

- απλούστευσης των πράξεων της Ένωσης, περιορίζοντας τον αριθμό των πράξεων αυτών από δεκαπέντε σε έξι, και θεσπίζοντας ως γενικό κανόνα την έκδοση των ευρωπαϊκών νόμων και ευρωπαϊκών νόμων-πλαίσίων με κοινή ψήφο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου των Υπουργών, σύμφωνα με διαδικασίες ανάλογες εκείνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη,
- της απονομής ενιαίας νομικής προσωπικότητας στην Ένωση,
- της εξάλειψης της δομής των τριών πυλώνων, η οποία αποτελούσε πηγή σύγχυσης, και δημιουργούσε αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων. Τα Όργανα της Ένωσης θα έχουν ενιαία δομή, ανεξαρτήτως του τομέα δράσης. Μόνο οι διαδικασίες, όπως είναι άλλωστε φυσικό, θα καθορίζονται ανάλογα με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των εξεταζόμενων θεμάτων,
- της απλούστευσης της ορολογίας, παραδείγματος χάρη με την μεταβολή των ονομασιών των οδηγιών και των κανονισμών, που στο μέλλον θα αποκαλούνται ευρωπαϊκοί νόμοι, και ευρωπαϊκοί νόμοι-πλαίσια. Σκοπός των μέτρων αυτών είναι να καταστεί πιο κατανοητό το ευρωπαϊκό

εγγείρημα, και προτείνουμε νέες διατάξεις όσον αφορά τη διαφάνεια, τη συμμετοχική δημοκρατία και το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών.

➤ Όσον αφορά το δεύτερο αίτημα, προτείνουμε να προχωρήσουμε προς «περισσότερη Ευρώπη» στους σημαντικούς τομείς για τους οποίους υπάρχει ισχυρό αίτημα των συμπολιτών μας, και βασικός προσανατολισμός που ήδη προβλέπεται στις Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ.

— τα μέτρα που προβλέπονται στο σχέδιο Συντάγματος αφορούν κατ' αρχάς τον ορισμό των μέσων και μεθόδων για τη δημιουργία ενός πραγματικού χώρου ελευθερίας, δικαιοσύνης και ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρόκειται για θεμελιώδη μεταρρύθμιση, η οποία αναμένεται από τους πολίτες. Ο ακριβής ορισμός του «σοβαρού και διασυνοριακού εγκλήματος» παρέχει νομική βάση για την ανάληψη κοινοτικής δράσης, η οποία συμπληρώνεται από ένα σύστημα συνεργασίας στηριζόμενο στην αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων, και στην ανάπτυξη των δράσεων της Ευρωπόλ και της Eurojust. Έτσι, οι πολίτες θα δουν ότι η Ευρώπη διαθέτει δύο από τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται η κοινή ζωή των λαών : το νόμισμα και τη Δικαιοσύνη,

- Όσον αφορά την εξωτερική πολιτική, προτείνουμε τη δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος θα διορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και θα είναι υπόλογος έναντι αυτού, και ο οποίος θα είναι συγχρόνως Πρόεδρος του Συμβουλίου των Υπουργών Εξωτερικών Υποθέσεων και Αντιπρόεδρος της Επιτροπής για να εξασφαλίζει το συντονισμό μεταξύ της διπλωματικής δράσης και της πολιτικής στον τομέα της αναπτυξιακής βοήθειας,

- για την ευρωπαϊκή άμυνα, το Σύνταγμα προβλέπει τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Οργανισμού εξοπλισμών, έρευνας και στρατιωτικών ικανοτήτων, καθώς και ειδικές δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών τα οποία επιθυμούν πιο προωθημένη δράση σε αυτόν τον τομέα,

- όσον αφορά το σημαντικό θέμα της οικονομικής διακυβέρνησης, το Σύνταγμα προβλέπει βελτίωση των διαδικασιών συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών, την αναγνώριση του ειδικού ρόλου της Επιτροπής η οποία προειδοποιεί όταν παρατηρούνται αποκλίσεις μεταξύ των οικονομικών πολιτικών και των ελλειμμάτων εν σχέσει προς τους κανόνες που έχουν καθορισθεί από κοινού. Επιφυλάσσει ιδιαίτερο ρόλο για τα κράτη μέλη που ανήκουν στην Ευρωζώνη, αναγνωρίζοντάς τους τη δυνατότητα να αποφασίζουν μεταξύ τους τη λήψη συμπληρωματικών μέτρων για τον καλύτερο συντονισμό των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών τους.

Συγχρόνως, αφιερώσαμε πολύ χρόνο στην μελέτη ενός τρόπου οργάνωσης ο οποίος θα εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες μίας Ένωσης η οποία διευρύνεται από δεκαπέντε σε εικοσιπέντε κράτη μέλη.

Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, παραμερίσθηκαν σταδιακά οι ακραίες λύσεις. Η ιδέα της δημιουργίας ενός ενιαίου ομοσπονδιακού κράτους, το οποίο εν τέλει θα είχε ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση της ταυτότητας των κρατών μελών, ιδέα που είχε μερικούς υποστηρικτές στην αρχή των εργασιών μας, παραμερίσθηκε σιγά-σιγά διότι θεωρήθηκε ακατάλληλη για τη δομή της νέας Ευρώπης. Ομοίως, η διάχυση της Ευρώπης σε μία Συνομοσπονδία με κοινοκτημοσύνη περιορισμένη «επί των μετά τον γάμον επικτωμένων», διότι θα στερείται τα μέσα δράσης τα οποία χρειάζεται, απορρίφθηκε σχεδόν ομόφωνα.

Εν τέλει, αναγνωρίσαμε τη διττή φύση του ευρωπαϊκού συστήματος. Ο ορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο άρθρο 1 του Συντάγματος, αποτελεί την έκφραση της διττής αυτής φύσης:

«Με βάση τη βούληση των πολιτών και των κρατών της Ευρώπης να οικοδομήσουν το κοινό τους μέλλον, το παρόν Σύνταγμα ιδρύει την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία τα κράτη μέλη αναθέτουν αρμοδιότητες για την επίτευξη των κοινών τους στόχων. Η Ένωση συντονίζει τις πολιτικές των κρατών μελών με στόχο την επίτευξη των στόχων αυτών και ασκεί σε κοινοτική βάση τις αρμοδιότητες που της μεταβιβάζουν.»

Συγκεκριμένη έκφραση της διττής αυτής φύσης είναι το θεσμικό τρίγωνο το οποίο δημιουργήθηκε από τους πρώτους ιδρυτές στη δεκαετία του 50. Καθ' όλη τη διάρκεια των εργασιών μας, μέριμνά μας ήταν να διαφυλάξουμε και να διατηρήσουμε τη βασική ισορροπία μεταξύ των τριών συνιστωσών του, παραμερίζοντας τις προτάσεις που θα μπορούσαν να τη διαταράξουν, με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο. Η πρότασή μας αποβλέπει στην ανανέωση και ενίσχυση της κάθε πλευράς του τριγώνου, χωρίς να ανατρέπεται η ισορροπία τους.

Το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα χαρακτηρίζεται λοιπόν από πρωτοτυπία, χωρίς όμως να υποκύπτει στον κίνδυνο της υπεραπλούστευσης, και θα εκφράζει τη διττή της φύση: Ένωση των λαών και Ένωση των κρατών.

*
* *

Συνοδεύω τις λύσεις που προτείνουμε με μερικά σχόλια προκειμένου να εξηγήσω το σκεπτικό τους.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που είναι ο μεγάλος κερδισμένος από το Σύνταγμά μας, η νέα νομοθετική διαδικασία, με συναπόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθίσταται ο γενικός κανόνας. Σήμερα, η συναπόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αφορά 37 τομείς. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται σε περίπου 80. Στο μέλλον, όλοι οι τομείς οι οποίοι καλύπτουν τις σημαντικότερες πολιτικές της Ένωσης θα διέπονται από την νομοθετική μας διαδικασία, με λήψη αποφάσεων στο Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

Ο κατάλογος των εξαιρέσεων αυτού του κανόνα περιορίζεται σε περίπου δώδεκα τομείς, εκ των οποίων μερικοί έχουν επιπτώσεις στη συνταγματική τάξη των κρατών μελών (όπως η ευρωπαϊκή ιθαγένεια), ενώ άλλοι είναι πολύ ευαίσθητοι για διάφορα κράτη μέλη τα οποία τους θεωρούν ως μέρος του «εθνικού συμφώνου» για την κατανομή των βαρών ή για την οργάνωση της αλληλεγγύης (όπως η φορολογία, ορισμένες πτυχές της κοινωνικής πολιτικής ή του περιβάλλοντος). Τα δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διευρύνονται επίσης αισθητά και στη διαδικασία του προϋπολογισμού.

Όσον αφορά τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θα είναι σύμφωνη, για τις επόμενες εκλογές του 2004, με τον πίνακα που καθορίστηκε στη Συνθήκη της Νίκαιας, με ελαφρές τροποποιήσεις προκειμένου να αντιμετωπιστούν, εφόσον χρειαστεί, οι συνέπειες της εισόδου της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ένωση. Πράγματι, μάλλον αποκλείεται να τεθεί σε ισχύ η Συνταγματική συνθήκη πριν από την ημερομηνία των ευρωπαϊκών εκλογών.

Για τη συνέχεια, το Σύνταγμα προβλέπει ότι η σύνθεση του Κοινοβουλίου θα πρέπει να καθορισθεί σύμφωνα με φθινόντως αναλογικό κανόνα, με κατώτατο όριο 4 εδρών ανά κράτος μέλος. Ο αριθμός αυτός είναι σύμφωνος με εκείνον ο οποίος έχει ήδη ψηφισθεί δύο φορές από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και ο οποίος προτείνεται σε τροπολογία της Επιτροπής. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εναπόκειται να καθορίσει, με απόφαση που θα λάβει ομόφωνα προτάσει του Κοινοβουλίου, τις λεπτομέρειες εφαρμογής των κανόνων αυτών, καθώς και τον οριστικό αριθμό των μελών του Κοινοβουλίου. Ορισμένα μέλη της Συνέλευσης θα

επιθυμούσαν μείωση του αριθμού αυτού, χάριν προσέγγισης προς τους κανόνες που ισχύουν επί του θέματος, και για να διευκολυνθεί η άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας. Το θέμα αυτό αφήνεται στην μελλοντική εκτίμηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Όσον αφορά τα εθνικά κοινοβούλια, θα ήθελα να υπογραμμίσω την εξέχουσα συμβολή των αντιπροσώπων τους στην εκπόνηση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Δύο πρωτόκολλα προβλέπουν την πιο ενεργό συμμετοχή τους στον βίο της Ένωσης, και παραμένω πεπεισμένος ότι εν τέλει η συνεργασία αυτή μεταξύ εθνικών βουλευτών και Ευρωβουλευτών θα πρέπει να οργανωθεί σε τακτική βάση εάν θέλουμε κάποια μέρα να δούμε ένα «ευρωπαϊκό εκλογικό σώμα», που θα αποτελέσει το πρώτο βήμα προς έναν πραγματικό ευρωπαϊκό «Δήμο».

Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η σύνθεση και ο ρόλος του καθορίζονται σύμφωνα με τη γραμμή της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα ήταν δε παράλογο να αρνηθώ εγώ, ο οποίος είχα τέσσερις φορές το προνόμιο να συμμετάσχω στις εργασίες σας, την ύπαρξη και το ρόλο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Το δηλώνω ρητά: χωρίς μία ικανοποιητική λειτουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, θα σταματήσει η πορεία του οικοδομήματος της διευρυμένης Ευρώπης.

Για να εξασφαλισθεί η συνέχεια και η αποτελεσματικότητα των εργασιών του, το Σύνταγμα προτείνει να εκλέγει το Συμβούλιο τον Πρόεδρό του για μία θητεία δυόμισι ετών, η οποία θα μπορεί να ανανεώνεται μία φορά. Οι αρμοδιότητές του δεν θα διαφέρουν από τις σημερινές αρμοδιότητες, απλώς θα ασκούνται με προοπτική διάρκειας, και θα ορίζονται από το Σύνταγμα. Θα προεδρεύει και θα προΐσταται των

εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, όπως έχουν κάνει κατά εξαιρετο τρόπο οι Πρόεδροι Aznar, Rasmussen και Σημίτης, και όπως ετοιμάζεται να κάνει ο Πρόεδρος Berlusconi, αλλά θα είναι επίσης υπεύθυνος για την προετοιμασία και την εξασφάλιση της συνέχειας των μεταγενέστερων συνόδων, καθήκον το οποίο θα διεκπεραιώνει σε συνεργασία με την Επιτροπή και το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων. Έργο του θα είναι τέλος η εξασφάλιση της συνοχής και της συναίνεσης στο πλαίσιο του Συμβουλίου σας, το οποίο θα απαρτίζεται από εικοσιπέντε κράτη μέλη.

Όσον αφορά το Συμβούλιο των Υπουργών, το Σύνταγμα προτείνει να έχει ως νέο άξονα δύο μεγάλες συνθέσεις: το Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών, και το Συμβούλιο των Γενικών και Νομοθετικών Υποθέσεων.

Το τελευταίο αυτό Συμβούλιο θα ξαναγίνει ο κεντρικός μοχλός του μηχανισμού του Συμβουλίου των Υπουργών, και θα μεριμνά για την συνοχή και τη συγκεφαλαίωση των εργασιών του, οι οποίες σήμερα είναι διαμοιρασμένες σε πολυάριθμα ειδικά Συμβούλια, τον αριθμό των οποίων έχετε κι εσείς οι ίδιοι επιχειρήσει να περιορίσετε.

Το Συμβούλιο των Εξωτερικών Υποθέσεων, το οποίο θα εκπονεί τις εξωτερικές πολιτικές της Ένωσης σύμφωνα με τις στρατηγικές γραμμές που ορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, θα προεδρεύεται από τον Υπουργό Εξωτερικών της Ένωσης.

Όσον αφορά τα ειδικά Συμβούλια Υπουργών, η ύπαρξή τους θα αποφασίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, εκτός από το Συμβούλιο της Ευρωζώνης, το οποίο ρυθμίζεται σε ειδικό πρωτόκολλο στο Σύνταγμα. Η προεδρία των ειδικών αυτών συνθέσεων θα εξασφαλίζεται για περιόδους τουλάχιστον ενός έτους, σύμφωνα με σύστημα ισότιμης εναλλαγής, οι κανόνες του οποίου θα ορισθούν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Θα επανέλθω εντός ολίγου στο σημαντικό αυτό θέμα της ισότιμης εναλλαγής.

Ο ορισμός της ειδικής πλειοψηφίας κατά τις ψηφοφορίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή του Συμβουλίου των Υπουργών απασχόλησε επί μακρόν τη Συνέλευση, η οποία θέλησε ο κανόνας που θα προβλέπει το Σύνταγμα να είναι απλός, δημοκρατικός, και ευανάγνωστος για την κοινή γνώμη: η πλειοψηφία λοιπόν ορίζεται ως η πλειοψηφία των κρατών μελών, τα οποία αντιπροσωπεύουν τα τρία πέμπτα του πληθυσμού της Ένωσης.

Η πλειοψηφία αυτή διαφέρει εκείνης που προκύπτει από τον πίνακα που προβλέπεται στη Συνθήκη της Νίκαιας. Όμως η Συνέλευση έκρινε ότι ένας πίνακας, ο οποίος υπόκειται ο ίδιος σε αναθεώρηση με κάθε διεύρυνση, δεν μπορεί να αποτελέσει τη βάση μόνιμης συνταγματικής διάταξης. Εξ αυτού προέκυψε η διπλή πλειοψηφία, πλειοψηφία των κρατών, και πλειοψηφία των πολιτών.

Η διάταξη αυτή θα τεθεί σε εφαρμογή την 1η Νοεμβρίου 2009, ήτοι μετά τις ευρωπαϊκές εκλογές της άνοιξης 2009, και τη σύσταση της νέας Επιτροπής, ούτως ώστε να λάβουν χώρα ταυτόχρονα τα τρία γεγονότα.

Και τώρα έρχομαι στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Συνέλευση θέλησε να επανέλθει στην αρχική αντίληψη στην οποία βασίστηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή: στην ιδέα δηλαδή ενός περιορισμένου σώματος υψηλού επιπέδου, επιφορτισμένου με τον καθορισμό και τη διατύπωση προτάσεων προς το γενικό συμφέρον της Ευρώπης. Οι αρμοδιότητές της επεκτάθηκαν στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, και αυξήθηκαν στον τομέα του οικονομικού συντονισμού. Επιβεβαιώνεται το αποκλειστικό της δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας. Αναγνωρίζεται ο ρόλος της ως κινητήριου μοχλού για τα ετήσια και πολυετή προγράμματα.

Ενισχύεται το κύρος και η νομιμότητα του Προέδρου της, ο οποίος θα εκλέγεται από το Κοινοβούλιο, και θα επιλέγει ο ίδιος μεταξύ των 75 υποψηφίων – ανδρών και γυναικών – που προτείνουν τα κράτη μέλη, τους Ευρωπαίους Επιτρόπους.

Όσον αφορά το Σώμα των Ευρωπαίων Επιτρόπων, η Συνέλευση ενέκρινε τον ανώτατο αριθμό τον οποίο συνέστησαν οι παλαιότεροι Πρόεδροι της Επιτροπής, για να τηρηθεί ο συλλογικός χαρακτήρας του Σώματος, και για την άσκηση των δώδεκα λειτουργιών που έχουν προσδιορισθεί για την Επιτροπή, ήτοι 15 μέλη εν συνόλω, στα οποία περιλαμβάνονται ο Πρόεδρος της Επιτροπής και Ο Υπουργός Εξωτερικών, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής.

Η Συνέλευση είχε δύο αιτήματα να ικανοποιήσει: πρώτον την εκπροσώπηση όλων των κρατών μελών στην Επιτροπή, και δεύτερον την αρχή της ισότιμης εναλλαγής των Ευρωπαίων Επιτρόπων.

Ως προς το πρώτο σημείο, η Συνέλευση έλαβε υπόψη το θεμιτό αίτημα των νέων κρατών μελών να μην τροποποιηθεί, ευθύς εξ αρχής, το σύστημα που προβλέπεται στις Συνθήκες προσχώρησης. Έτσι, οι νέες ρυθμίσεις για το συλλογικό σώμα των Επιτρόπων δεν θα τεθούν σε εφαρμογή πριν από την ανανέωση της Επιτροπής το 2009.

Εν συνεχεία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συμπληρωθεί με το διορισμό των Επιτρόπων χωρίς δικαίωμα ψήφου, οι οποίοι θα επιλέγονται σύμφωνα με τα αυτά κριτήρια όπως και τα μέλη του Σώματος, και θα προέρχονται από όλα τα κράτη μέλη που δεν εκπροσωπούνται στο Σώμα.

Εδώ είναι που τίθεται και το πρόβλημα της εναλλαγής των Ευρωπαίων Επιτρόπων, μελών του Σώματος. Αποστολή του Σώματος, ήδη από τη Συνθήκη της Ρώμης, είναι η υπεράσπιση του κοινού ευρωπαϊκού συμφέροντος, και όχι των συμφερόντων των κρατών μελών. Το πραγματικό κριτήριο επιλογής θα πρέπει να βασίζεται στην ικανότητα, και στην προσήλωση στην ευρωπαϊκή ιδέα, και όχι σε εκτιμήσεις εθνικού χαρακτήρα. Όμως, έχει καλλιεργηθεί ένα κλίμα προσφάτως το οποίο συνηγορεί υπέρ της ίσης πρόσβασης όλων των κρατών μελών στην Επιτροπή. Ενώπιον λοιπόν του αιτήματος αυτού, αποφασίστηκε να

εγγράφει στο Σύνταγμα η αρχή της «ισότιμης εναλλαγής» των Ευρωπαίων Επιτρόπων, τη στιγμή μάλιστα που η διάταξη αυτή προβλέπεται ρητά στη Συνθήκη της Νίκαιας, ως κανόνας του μέλλοντος

Η επιλογή αυτή της ισότιμης εναλλαγής δημιουργεί μία δυσκολία, διότι δεν λαμβάνει υπόψη τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τους πόρους και τον πληθυσμό, κινδυνεύει δε να οδηγήσει σε μία σύνθεση του Σώματος των Ευρωπαίων Επιτρόπων με αμφισβητούμενη νομιμότητα, πράγμα το οποίο θα οδηγούσε σε αντίστοιχη εξασθένηση του ηθικού κύρους της Επιτροπής.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο έχουμε προβλέψει στο Σύνταγμα, όπως προβλέπεται στη Συνθήκη της Νίκαιας, ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα μπορούσε να λαμβάνει τις αποφάσεις οι οποίες θα επιτρέψουν σε καθένα από τα επόμενα Σώματα να απεικονίζει κατά ικανοποιητικό τρόπο το δημογραφικό και γεωγραφικό φάσμα των κρατών μελών της Ένωσης.

Αυτή θα είναι λοιπόν μία από τις μέλλουσες αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη δεκαετία του 2010. Η άσκηση της θα διευκολυνθεί από το γεγονός ότι έως τότε θα έχει δοθεί σε όλα τα κράτη μέλη η ευκαιρία να δοκιμάσουν τις δυσκολίες που παρουσιάζει η αποτελεσματική λειτουργία μίας Επιτροπής εικοσιπέντε μελών.

*

*

*

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και Κύριοι,

Το κείμενο το οποίο πρόκειται να σας υποβάλω αποτελεί τον καρπό συλλογικής εργασίας δεκαέξι μηνών.

Είναι ένα κείμενο μοναδικό, το οποίο συνιστά ένα σύνολο με συνοχή, και χωρίς προαιρέσεις.

Πολλοί είναι αυτοί που πίστευαν ότι το αποτέλεσμα αυτό ήταν αδύνατον να επιτευχθεί. Εάν το κατορθώσαμε, είναι διότι ο καθένας μας δέχθηκε να αναγνωρίσει ότι η λύση που ο ίδιος προτιμούσε δεν ήταν αναγκαστικά αποδεκτή για άλλους.

Η πρότασή μας είναι φιλόδοξη, διότι υπερβαίνει τα όρια αυτού που ο καθένας μας θεωρούσε ως εφικτό.

Το εν λόγω σχέδιο Συνταγματικής Συνθήκης αντιπροσωπεύει ένα οικοδόμημα, και μία ισορροπία.

Ένα οικοδόμημα, διότι αποτελεί ένα σύνολο με συνοχή, του οποίου τα μέρη έχουν συναρμολογηθεί από την υποβολή του αρχιτεκτονικού μας σχεδίου στις 28 Οκτωβρίου 2002.

Μία ισορροπία, διότι αναζητήσαμε με φροντίδα το καλύτερο σημείο ισορροπίας μεταξύ του ρόλου της Ένωσης και του ρόλου των κρατών μελών, χωρίς να αποκλείουμε τη δυνατότητα μεταγενέστερης εξέλιξης, η οποία θα στηρίζεται σε διαδοχικές ισορροπίες, χωρίς ρήξεις ή περιπέτειες.

Εσείς αναλαμβάνετε τώρα το μέλλον του σχεδίου μας. Επιτρέψτε μου να υπογραμμίσω ότι το σχέδιο αυτό ευρίσκεται πλέον στα χέρια σας, σε σας που είστε οι αρχηγοί των κρατών και κυβερνήσεων της Ευρώπης, διότι δεν πρόκειται πλέον για τεχνική συζήτηση, αλλά για το μέλλον ενός Συντάγματος.

Επιτρέψτε μου επίσης να σας ζητήσω να μεριμνήσετε ούτως ώστε η διατάραξη της ισορροπίας, η οποία θα επέλθει εάν τεθούν εν αμφιβολία οι διατάξεις του, να μη θέσει σε κίνδυνο τη σταθερότητα του οικοδομήματος!

Σας ζητώ, τέλος, με τη δράση που θα αναλάβετε στο μέλλον, να παρατείνετε τη στιγμή της έντονης συγκίνησης την οποία αισθανθήκαμε εμείς, τα Μέλη της Συνέλευσης, την Παρασκευή 13 Ιουνίου, όταν διακρίναμε τη δυνατότητα να γίνει η Ένωση της Ευρώπης ίσως – ίσως! – σύντομα μία απτή πραγματικότητα.

Δεν θα μπορούσα να ολοκληρώσω με ωραιότερο τρόπο, νομίζω, από τα λόγια με τα οποία θα έπρεπε να είχα ξεκινήσει:

Χρώμεθα γὰρ πολιτεία... καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἴκεῖν δημοκρατία κέκληται.

Thucydide, II-37

Ἦρθε η ώρα, κε Πρόεδρε, να σας παραδώσω, στο όνομα των μελών της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης, το αποτέλεσμα της μελέτης και των εργασιών μας.

Ευχόμαστε το κείμενο αυτό να αποτελέσει το θεμέλιο της μελλοντικής Συνθήκης για τη θέσπιση ενός Συντάγματος για την Ευρώπη.

Σας ευχαριστώ.